

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/21-01/98

URBROJ: 65-22-07

Zagreb, 31. ožujka 2022.

P.Z. br. 186

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 31. ožujka 2022. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra znanosti i obrazovanja dr. sc. Radovana Fuchsa i državne tajnike Ivicu Šuška i Stipu Mamića.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/21-01/52
URBROJ: 50301-04/12-22-10

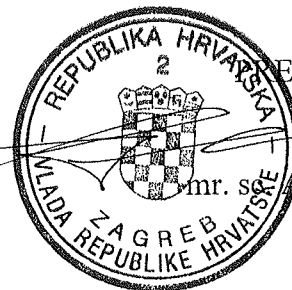
Zagreb, 31. ožujka 2022.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20.), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra znanosti i obrazovanja dr. sc. Radovana Fuchsa i državne tajnike Ivicu Šuška i Stipu Mamića.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOJ ZAKLADI ZA ZNANOST

Zagreb, ožujak 2022.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOJ ZAKLADI ZA ZNANOST

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim Zakonom uređuje se svrha, načela rada, osnovna imovina, način i izvori financiranja Hrvatske zaklade za znanost (u daljnjem tekstu: Zaklada), koja je osnovana Zakonom o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 117/01.).

(2) Na pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju zaklade.

Članak 2.

Izrazi u ovom Zakonu koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 3.

(1) Osnivač Zaklade je Republika Hrvatska, a osnivačka prava i obveze, u ime Republike Hrvatske, ostvaruje ministarstvo nadležno za znanost.

(2) Naziv Zaklade je Hrvatska zaklada za znanost, a skraćeni naziv glasi: HRZZ.

(3) Sjedište Zaklade je u Zagrebu.

(4) Zaklada je pravna osoba, a svojstvo pravne osobe stječe upisom u Registar zaklada Republike Hrvatske.

II. SVRHA ZAKLADE

Članak 4.

(1) Svrha Zaklade je razvoj i promicanje znanosti i tehnologije u Republici Hrvatskoj s ciljem osiguravanja održivog znanstvenog, tehnološkog, društvenog i gospodarskog razvoja.

(2) Zaklada je središnja organizacija za financiranje znanosti u svim znanstvenim područjima u Republici Hrvatskoj.

(3) Radi ostvarivanja svoje svrhe Zaklada dodjeljuje financijska sredstva:

- temeljnim istraživanjima te primijenjenim istraživanjima u ranoj fazi tehnološke spremnosti i znanstvenim istraživanjima koja su od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku

- za razvoj karijera istraživača na doktorskoj i poslijedoktorskoj razini.

(4) Zaklada potiče znanstvenu izvrsnost, kompetitivnost u financiranju istraživanja nacionalnih i/ili međunarodno prepoznatih istraživačkih tema te nacionalnu i međunarodnu suradnju i povezivanje, s ciljem razvoja gospodarstva te stvaranja novog okruženja i društva temeljenog na znanju.

(5) Vrste programa, mjerila i postupak ugovaranja za dodjelu financijskih sredstava za znanstvene projekte iz državnog proračuna, vrednovanje prijedloga znanstvenih projekata, financiranje i praćenje provedbe znanstvenih projekata utvrđuju se općim aktima u skladu sa svrhom Zaklade koje donosi Upravni odbor Zaklade.

(6) Vrednovanje prijedloga znanstvenih projekata je neovisno, objektivno, nepristrano i transparentno te uključuje znanstvenu i stručnu recenziju, pretežno na međunarodnoj razini.

(7) Postupak vrednovanja prijedloga znanstvenih projekata provode znanstvena i stručna povjerenstva, neovisni i pretežno međunarodni znanstveni i stručni recenzenti te stručne službe Zaklade.

(8) Postupak vrednovanja prijedloga znanstvenih projekata, financiranje i praćenje provedbe znanstvenih projekata financiranih iz decentraliziranih fondova Europske unije i drugih međunarodnih izvora utvrđuju se sporazumima o provedbi s nadležnim tijelima.

(9) Financijska sredstva dodjeljuju se isključivo na temelju javnih poziva koji se objavljuju na mrežnim stranicama Zaklade.

III. NAČELA RADA ZAKLADE

Članak 5.

(1) Zaklada samostalno, transparentno i nepristrano obavlja poslove u sklopu djelatnosti utvrđenih ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuju zaklade.

(2) Upravni odbor Zaklade samostalno donosi odluke o programima i dodjeli financijskih sredstava sukladno ovom Zakonu i općim aktima Zaklade.

(3) Rad Zaklade temelji se na:

- kompetitivnom sustavu financiranja znanstvenih istraživanja, a s ciljem poticanja znanstvene izvrsnosti
- međunarodnim mjerilima kvalitete u istraživanjima
- transparentnosti i jednakosti
- sprječavanju sukoba interesa
- najvišim etičkim standardima
- osiguravanju akademskih sloboda.

Članak 6.

(1) Korisnici financijskih sredstava Zaklade mogu biti pravne osobe, u skladu s propisima koji uređuju znanstvenu djelatnost ili u skladu s kriterijima utvrđenim općim aktima Zaklade.

(2) Zaklada s pravnim osobama koje su korisnici financijskih sredstava sukladno odredbama ovoga Zakona sklapa ugovor o uvjetima, namjeni i nadzoru korištenja potpore.

IV. TIJELA ZAKLADE

Članak 7.

(1) Tijela Zaklade su Upravni odbor Zaklade, Upravitelj Zaklade i Povjerenstvo za prigovore.

(2) Članovi zakladnih tijela moraju poslove Zaklade voditi savjesno, odgovorno, profesionalno, a u skladu s odredbama ovoga Zakona i drugih propisa, Statuta i drugih općih akata Zaklade.

(3) Članovi Upravnog odbora Zaklade ne mogu sudjelovati u projektima Zaklade za vrijeme njihova članstva u zakladnim tijelima te godinu dana nakon završetka članstva.

(4) Članovi zakladnih tijela ne mogu biti članovi Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, zaposlenici ministarstva nadležnog za znanost te čelnici visokih učilišta, instituta te drugih znanstvenih organizacija.

(5) Članovi zakladnih tijela dužni su prijaviti svako postojanje sukoba interesa u odnosu na projekte koji sudjeluju u natječajnom postupku, sukladno općem aktu o sprječavanju sukoba interesa koji donosi Upravni odbor Zaklade.

Članak 8.

(1) Zakladom upravlja Upravni odbor Zaklade koji ima sedam članova.

(2) Članove Upravnog odbora Zaklade imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, iz redova znanstvenika, osobito onih koji imaju međunarodno priznate znanstvene radove i rezultate, i iskustvo u vođenju znanstvenih projekata i vrednovanju projektnih prijedloga, vodeći brigu o zastupljenosti svih znanstvenih područja.

(3) Kandidate za članove Upravnog odbora Zaklade Vlada Republike Hrvatske utvrđuje na temelju prijedloga koje podnose znanstveni instituti, visoka učilišta te Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti na temelju javnog poziva za predlaganje kandidata kojeg objavljuje ministarstvo nadležno za znanost.

(4) Članovi Upravnog odbora Zaklade biraju između sebe predsjednika i zamjenika predsjednika Upravnog odbora Zaklade i to većinom ukupnog broja članova.

(5) Zamjenik predsjednika Upravnog odbora Zaklade zamjenjuje spriječenog, odnosno odsutnog predsjednika Upravnog odbora Zaklade.

(6) Sjednice Upravnog odbora Zaklade saziva predsjednik Upravnog odbora Zaklade najmanje jednom u dva mjeseca, a u slučaju njegove spriječenosti, odnosno odsutnosti zamjenik predsjednika Upravnog odbora Zaklade.

(7) Sjednica se može održati ako je nazočna većina članova Upravnog odbora Zaklade, a odluke se donose većinom glasova nazočnih članova Upravnog odbora Zaklade.

(8) Na rad članova Upravnog odbora Zaklade primjenjuju se odredbe ovoga Zakona i opći akti Zaklade.

(9) Način rada Upravnog odbora Zaklade pobliže se uređuje Poslovníkom.

Članak 9.

(1) Mandat članova Upravnog odbora Zaklade traje četiri godine.

(2) Hrvatski sabor će na prijedlog Vlade Republike Hrvatske ili Upravnog odbora Zaklade razriješiti člana Upravnog odbora Zaklade i prije isteka vremena na koje je imenovan na njegov osobni zahtjev ili ako član Upravnog odbora Zaklade ne obavlja savjesno svoje dužnosti, ne postupa u skladu s ovim Zakonom i općim aktima Zaklade te ako se utvrdi da ima osobne ili poslovne interese koji su suprotni interesima Zaklade.

(3) U slučaju razrješenja iz stavka 2. ovoga članka Hrvatski sabor će imenovati novog člana na vrijeme do isteka mandata razriješenog člana, u skladu s člankom 8. stavkom 2. ovoga Zakona, izborom kandidata iz prijave pristiglih na javni poziv na temelju kojeg je imenovan razriješeni član Upravnog odbora Zaklade.

Članak 10.

(1) Upravni odbor Zaklade:

- predlaže Strateški plan Zaklade Hrvatskome saboru, uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za znanost
- donosi Statut uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za znanost
- donosi Pravilnik o unutarnjem redu Zaklade uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za znanost
- donosi Pravilnik o uvjetima i postupku dodjele sredstava za ostvarivanje svrhe Zaklade
- donosi Poslovník o radu Upravnog odbora Zaklade
- usvaja godišnji plan rada i financijski plan za sljedeću kalendarsku godinu te izvješće o radu i financijski izvještaj za prethodnu godinu
- imenuje i razrješava Upravitelja Zaklade
- donosi odluke o financiranju znanstvenih projekata po programima
- donosi odluke o dodjeli financijskih sredstava u skladu sa svrhom Zaklade
- donosi pojedinačne financijske odluke u skladu s iznosima propisanim Statutom Zaklade
- donosi druge opće akte
- obavlja druge poslove u skladu s ovim Zakonom i Statutom Zaklade.

(2) Strateški plan Zaklade iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka, kojim se razrađuju ciljevi i programi koji su u skladu s dugoročnim strateškim pravcima razvoja Republike Hrvatske, donosi Hrvatski sabor za razdoblje od pet godina.

(3) Na odluke iz stavka 1. podstavka 8. ovoga članka može se izjaviti prigovor Povjerenstvu za prigovore zbog sukoba interesa ili administrativnih, odnosno postupovnih pogrešaka propisanih općim aktom o postupku dodjele sredstava u roku od osam dana od dana dostave odluke.

Članak 11.

(1) Upravitelja Zaklade imenuje Upravni odbor Zaklade na temelju provedenog javnog natječaja

(2) Upravitelj Zaklade:

- zastupa Zakladu
- odgovoran je za zakonitost rada Zaklade
- vodi poslove Zaklade sukladno odlukama Upravnog odbora Zaklade
- predlaže Upravnom odboru Zaklade godišnji plan rada i financijski plan za sljedeću kalendarsku godinu
- podnosi Upravnom odboru Zaklade izvješće o radu i financijsko izvješće za prethodnu godinu
- samostalno upravlja Uredom za obavljanje stručnih i administrativnih poslova Zaklade
- donosi pojedinačne financijske odluke u skladu s iznosom utvrđenim Statutom Zaklade
- obavlja druge poslove u skladu s ovim Zakonom, drugim propisima i Statutom Zaklade, a koji nisu u nadležnosti drugih tijela Zaklade.

(3) Osoba imenovana za Upravitelja Zaklade sklapa sa Zakladom ugovor o radu na određeno puno radno vrijeme na rok od četiri godine.

(4) Uvjeti za imenovanje Upravitelja Zaklade pobliže se uređuju Statutom i Pravilnikom o unutarnjem redu Zaklade.

(5) Upravni odbor Zaklade razriješit će Upravitelja Zaklade ako on ne obavlja svoju dužnost sukladno ugovoru o radu, ovom Zakonu i aktima Zaklade, ako ne sudjeluje u radu na sjednicama ili na drugi način ne ispunjava svoje obveze, ako utvrdi da ima osobne ili poslovne interese koji su suprotni interesima Zaklade, ako svojim ponašanjem i istupima narušava ugled Zaklade te ako Upravitelj Zaklade osobno zatraži razrješenje.

(6) Upravitelju Zaklade ugovor o radu prestaje:

- razrješenjem
- istekom roka na koji je sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme
- smrću Upravitelja Zaklade
- sporazumom između Zaklade i Upravitelja Zaklade.

Članak 12.

(1) Povjerenstvo za prigovore stručno je tijelo Zaklade koje razmatra prigovore zbog sukoba interesa ili administrativnih, odnosno postupovnih pogrešaka na odluke Upravnog odbora Zaklade o financiranju znanstvenih projekata.

(2) Povjerenstvo za prigovore ima pet članova koje imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske iz redova znanstvenika u znanstvenom zvanju znanstvenog savjetnika ili znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju, odnosno sveučilišnih nastavnika u zvanju redovitog profesora ili redovitog profesora u trajnom zvanju te s iskustvom u vođenju znanstvenih projekata i vrednovanju projektnih prijedloga, a na temelju javnog poziva kojeg objavljuje ministarstvo nadležno za znanost, na razdoblje od četiri godine.

(3) Prigovori iz stavka 1. ovoga članka mogu se podnijeti zbog sukoba interesa ili administrativnih, odnosno postupovnih pogrešaka propisanih općim aktom o postupku dodjele sredstava u roku od osam dana od dana dostave odluke.

(4) Način rada Povjerenstva za prigovore uređuje se Poslovníkom o radu kojeg donosi Povjerenstvo za prigovore.

Članak 13.

(1) Za obavljanje poslova iz svoga djelokruga Upravni odbor Zaklade može osnivati stalna ili povremena znanstvena i stručna povjerenstva.

(2) Za vrednovanje projektnih prijedloga, osiguravanje kvalitete provedbe postupka vrednovanja te praćenje projekata, članove znanstvenih i stručnih povjerenstava imenuje Upravni odbor Zaklade, na temelju javnog poziva, vodeći brigu o zastupljenosti znanstvenih područja.

(3) Članove znanstvenih i stručnih povjerenstava čine stručnjaci s iskustvom u vođenju znanstvenih projekata, vrednovanju projektnih prijedloga te koji imaju međunarodnu prepoznatljivost.

(4) Kriteriji za izbor i razrješenje članova znanstvenih i stručnih povjerenstava utvrđuju se općim aktima Zaklade.

V. STATUT I DRUGI OPĆI AKTI ZAKLADE

Članak 14.

(1) Zaklada ima Statut kojim se uređuje način ostvarivanja svrhe i unutarnje ustrojstvo Zaklade te druga pitanja značajna za ostvarivanje svrhe Zaklade.

(2) Općim aktom Zaklade uredit će se ustrojstvo i djelokrug Ureda za obavljanje stručnih i administrativnih poslova za potrebe Zaklade.

(3) Drugi opći akti Zaklade moraju biti u skladu s odredbama Statuta, ovoga Zakona i drugih propisa koji se primjenjuju na rad Zaklade.

(4) Tumačenje odredaba Statuta i drugih općih akata Zaklade daje Upravni odbor Zaklade.

Članak 15.

(1) Opći akti Zaklade, programi, natječaji i popis financiranih projekata s osnovnim podacima obvezno se objavljuju na mrežnim stranicama Zaklade.

(2) Upravni odbor Zaklade može donijeti odluku da se pojedini dokumenti ili skupine dokumenata za koje ocijeni da su važni znanstvenicima iz drugih zemalja objavljuju i na engleskom jeziku.

VI. IMOVINA ZAKLADE

Članak 16.

(1) Imovinu Zaklade čini osnovna imovina Zaklade i druga imovina koju je Zaklada stekla od donacija, dobrovoljnih priloga i drugih prihoda ostvarenih u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju zaklade.

(2) Osnovnu imovinu Zaklade čini iznos od 10.000.000,00 kuna.

(3) Osnovnu imovinu iz stavka 2. ovoga članka osigurava osnivač Zaklade.

(4) Osnovnu imovinu Zaklade nije moguće umanjiti bez prethodne suglasnosti osnivača.

(5) Imovinu Zaklade čine i sredstva ostvarena iz prihoda koje je Zaklada stekla od svoje imovine.

(6) Radi stjecanja imovine Zaklada može organizirati određene aktivnosti, sukladno odredbama zakona kojim se uređuju zaklade.

(7) Zaklada ima samostalan račun otvoren kod poslovne banke.

VII. FINANCIRANJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

Članak 17.

(1) Zaklada se financira iz prihoda od osnovne imovine, iz državnog proračuna na posebnoj proračunskoj poziciji, donacija, darovnica, sredstava iz decentraliziranih fondova Europske unije i drugih međunarodnih izvora za znanstvene projekte.

(2) Na posebnoj proračunskoj poziciji u državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju se sredstva za redovitu djelatnost i poslovanje Zaklade.

(3) Zaklada može ostvarivati prihode sukladno odredbama zakona kojim se uređuju zaklade.

(4) Prihodi se raspoređuju odlukom Upravnog odbora Zaklade za svrhe Zaklade i operativne troškove u skladu sa Strateškim planom i godišnjim programom rada Zaklade te raspoloživim i dodijeljenim sredstvima.

(5) Ako Zaklada na temelju propisa ili odlukom Vlade Republike Hrvatske postane vlasnik dionica ili udjela u trgovačkom društvu u vlasništvu ili djelomičnom vlasništvu Republike Hrvatske, odgovarajući dio dividende, utvrđen na temelju propisa ili odlukom Vlade Republike Hrvatske, postaje prihod Zaklade.

VIII. NADZOR NAD RADOM ZAKLADE

Članak 18.

(1) Nadzor nad zakonitošću rada i postupanja Zaklade provodi ministarstvo nadležno za znanost.

(2) Nadzor nad financijskim poslovanjem Zaklade u skladu s odredbama ovoga Zakona provodi ministarstvo nadležno za znanost te ministarstvo nadležno za financije, sukladno posebnim propisima.

(3) Financijska godina Zaklade počinje 1. siječnja, a završava 31. prosinca iste godine.

(4) Zaklada vodi poslovne knjige i sastavlja financijska izvješća prema propisima kojima se uređuje način vođenja računovodstva proračunskih korisnika.

(5) Upravni odbor Zaklade obavezan je jednom godišnje Hrvatskome saboru dostaviti izvješće o radu Zaklade.

IX. ODGOVORNOST ZAKLADE

Članak 19.

(1) Za obveze u poslovanju Zaklada odgovara cijelom svojom imovinom.

(2) Članovi tijela Zaklade ne odgovaraju za obveze Zaklade.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 20.

(1) Osobi koja je danom stupanja na snagu ovoga Zakona zatečena na dužnosti Izvršnog direktora Zaklade prestaje mandat danom stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Upravni odbor Zaklade imenovat će vršitelja dužnosti Upravitelja Zaklade u roku od osam dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Dosadašnji članovi Upravnog odbora Zaklade nastaviti će obavljati svoju dužnost do isteka mandata na koji su imenovani ili do razrješenja.

(4) Upravni odbor Zaklade raspisat će natječaj za Upravitelja Zaklade u skladu s odredbama ovoga Zakona u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu Statuta Zaklade i Pravilnika o unutarnjem redu Zaklade.

(5) Upravni odbor Zaklade će uskladiti Statut i druge opće akte Zaklade s odredbama ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(6) Ministarstvo nadležno za znanost objavit će javni poziv za prijavu kandidata za članove Povjerenstva za prigovore u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu Statuta.

Članak 21.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o Hrvatskoj zakladi za znanost („Narodne novine“, br. 117/01., 45/09., 92/10. i 78/12.).

Članak 22.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Hrvatsku zakladu za znanost osnovao je Hrvatski sabor posebnim zakonom, 21. prosinca 2001., kao Nacionalnu zakladu za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske, koja od 2009. djeluje pod nazivom Hrvatska zaklada za znanost (u daljnjem tekstu: Zaklada). Zaklada je osnovana radi promocije znanosti, visokog školstva i tehnologijskog razvoja u Republici Hrvatskoj te potpore znanstvenim, visokoobrazovnim i tehnologijskim programima i projektima, a s krajnjim ciljem osiguravanja održivog društvenog i gospodarskog razvoja uz poticanje zapošljavanja i vodeći se načelima socijalne uključenosti.

Zaklada se najvećim dijelom financira iz državnog proračuna, a manjim dijelom iz europskih strukturnih fondova, međunarodne suradnje (Švicarsko-hrvatskog programa suradnje) te ostalih izvora. U 2019. Zaklada je ostvarila ukupno 174 milijuna kuna prihoda, od čega se 165 milijuna kuna odnosi na prihode iz državnog proračuna.

Tijekom 2020. Zaklada je za znanstveno-istraživačke projekte i karijere mladih istraživača isplatila 185,9 milijuna kuna. Kumulativno gledano, Zaklada je od svojeg osnutka 2001. do kraja 2020. isplatila nešto više od 971 milijun kuna za projekte i mlade istraživače.

U osam zakladnih programa financirano je ukupno 869 projekata i 873 mlada istraživača. Najveći dio financijskih sredstava isplaćen je za istraživačke projekte (86,08 milijuna kuna ili 46 % proračuna Zaklade), mlade istraživače (63,91 milijun kuna ili 34 % proračuna Zaklade) te uspostavne istraživačke projekte (27,77 milijuna kuna ili 15 % proračuna Zaklade).

Zakonom o Hrvatskoj zakladi za znanost („Narodne novine“, br. 117/01., 45/09., 92/10. i 78/12.), utvrđuje se temeljna svrha Zaklade, uređuju se uvjeti za dodjelu financijskih sredstava za financiranje znanstvenih projekata i programa, ovlasti, imenovanje i razrješenje Upravnog odbora i izvršnog direktora, financijsko poslovanje i nadzor nad radom Hrvatske zaklade za znanost te način donošenja odluka i internih akata važnih za rad i funkcioniranje Hrvatske zaklade za znanost. Postojeća zakonska regulativa je zastarjela i ne regulira sustav financiranja znanosti na način koji bi bio usklađen sa svim zahtjevima trenutnog hrvatskog i europskog istraživačkog prostora. S obzirom na činjenicu da je Zakon o Hrvatskoj zakladi za znanost, donesen 2001., svojim odredbama ne odgovara odredbama Zakona o zakladama („Narodne novine“, br. 106/18. i 98/19.) te je i u tom smislu potrebna primjerena uskladba.

Prema nedavnoj analizi koju je Svjetska banka izradila za Ministarstvo znanosti i obrazovanja, u sklopu projekta „Pregled javnih rashoda za znanost, tehnologiju i inovacije“, programi Zaklade analizirani su s aspekata funkcionalnosti i učinkovitosti te su donesene preporuke o dizajnu i provedbi programa financiranja znanstvene djelatnosti (<https://mzo.gov.hr/vijesti/pregled-javnih-rashoda-za-znanost-tehnologiju-i-inovacije/3411>) s ciljem skraćivanja postupka izbora projekata, smanjenja administrativnih opterećenja za korisnike, kao i uvođenja okvira za monitoring i evaluaciju učinaka programa.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Ovim zakonskim prijedlogom jasnije se definira pravni status Zaklade na način da je propisano tko ostvaruje osnivačka prava i obveze u ime Republike Hrvatske za Zakladu i tko provodi nadzor nad zakonitošću rada i postupanja Zaklade te financijskim poslovanjem Zaklade. Naime, ovim zakonskim rješenjem propisano je da osnivačka prava i obveze u ime Republike Hrvatske obavlja ministarstvo nadležno za znanosti. Također, propisano je da nadzor nad zakonitošću rada i postupanja Zaklade provodi ministarstvo nadležno za znanost, a nadzor nad financijskim poslovanjem provodi ministarstvo nadležno za znanost te ministarstvo nadležno za financije, sukladno posebnim propisima.

Ovim zakonskim rješenjem propisano je da će Zaklada radi ostvarivanja svoje svrhe dodjeljivati financijska sredstva temeljnim istraživanjima, primijenjenim istraživanjima u ranoj fazi tehnološke spremnosti, znanstvenim istraživanjima koja su od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku te za razvoj karijera istraživača na doktorskoj i poslijedoktorskoj razini, no nisu navedeni točni nazivi programa. Naime, kako bi se povećala učinkovitost i funkcionalnost ulaganja u znanstvene projekte i omogućila provedba programa planiranih u sklopu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti predloženim zakonom propisano je da se vrste programa utvrde općim aktima Zaklade, a ne zakonom.

Zaklada i dalje potiče znanstvenu izvrsnost, kompetitivnost u financiranju istraživanja nacionalnih i/ili međunarodno prepoznatih istraživačkih tema te nacionalnu i međunarodnu suradnju i umrežavanje kao osnovu napretka, stvaranja novog znanja i društva temeljenog na znanju, istraživanju i inovacijama, a postupak vrednovanja je neovisan, objektivan, nepristran i transparentan i temelji se na znanstvenoj i stručnoj recenziji.

Također, ovim zakonskim prijedlogom jasno su propisana načela rada Zaklade, odnosno da se rad Zaklade temelji na: kompetitivnom sustavu financiranja znanstvenih istraživanja, a s ciljem poticanja znanstvene izvrsnosti; međunarodnim mjerilima kvalitete u istraživanjima; transparentnosti i jednakosti; sprječavanju sukoba interesa; najvišim etičkim standardima i osiguravanju akademskih sloboda.

Važećim Zakonom propisano je da korisnici potpora Zaklade mogu biti doktorandi, poslijedoktorandi, znanstvenici te znanstvene organizacije u skladu s propisima koji uređuju znanstvenu djelatnost, a ovim prijedlogom propisano je da korisnici financijskih sredstava Zaklade mogu biti pravne osobe, u skladu s propisima koji uređuju znanstvenu djelatnost jer se financijska sredstva dodjeljuju pravnim osobama, a ne doktorandima, poslijedoktorandima i znanstvenicima. Dodatno, propisano je da Zaklada s pravnim osobama koje su korisnici financijskih sredstava i odgovorne za namjensko trošenje sredstava sklapa ugovor.

Nadalje, nazivi i zadaće tijela Zaklade usklađeni su sa Zakonom o zakladama. Prijedlogom zakona propisano je da članovi zakladnih tijela ne mogu biti članovi Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, zaposlenici ministarstva nadležnog za znanost te čelnici visokih učilišta, instituta te drugih znanstvenih organizacija. Dodatno, propisano je da su članovi zakladnih tijela dužni prijaviti svako postojanje sukoba interesa u odnosu na projekte koji sudjeluju u natječajnom postupku.

S ciljem povećanja kvalitete i transparentnosti financiranja znanstvenih projekata i programa, ovim zakonskim rješenjem propisano je osnivanje novog stručnog tijela Zaklade, Povjerenstva za prigovore koje razmatra prigovore koji se odnose na sukobe interesa i administrativne, odnosno postupovne pogreške u postupku dodjele financijskih sredstava.

Osim tijela Zaklada, propisano je kako Upravni odbor Zaklade može osnivati stalna ili povremena znanstvena i stručna povjerenstva za obavljanje poslova iz djelokruga Zaklade, s time da za vrednovanje projektnih prijedloga, osiguravanje kvalitete provedbe postupka vrednovanja te praćenje projekata, članove znanstvenih i stručnih povjerenstava imenuje Upravni odbor Zaklade na temelju javnog poziva, vodeći računa o zastupljenosti znanstvenih područja. Također, propisano je da članove znanstvenih i stručnih povjerenstava čine stručnjaci s iskustvom u vođenju znanstvenih projekata, vrednovanju projektnih prijedloga te koji imaju međunarodnu prepoznatljivost.

Ovim zakonskim prijedlogom propisano je da Zaklada vodi poslovne knjige i sastavlja financijska izvješća prema propisima kojima se uređuje način vođenja računovodstva proračunskih korisnika što je u skladu s odredbama Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu, kojeg je Hrvatski sabor usvojio na sjednici održanoj 8. prosinca 2021. godine.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Člankom 1. propisuje se predmet Zakona.

Člankom 2. utvrđuje se da se izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje, koriste neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

Člankom 3. propisuje se osnivač Zaklade, puni i skraćeni naziv Zaklade, njezino sjedište te se utvrđuje da je Zaklada pravna osoba koja stječe svojstvo pravne osobe upisom u Registar zaklada Republike Hrvatske.

Člankom 4. propisuje se svrha Zaklade, vrste potpora, postupak vrednovanja kao neovisan, objektivna, nepristrana i transparentna te da se potpore dodjeljuju isključivo na temelju javnih poziva.

Člankom 5. propisuju se načela rada Zaklade koja samostalno, transparentno i nepristrano obavlja svoje poslove. Nadalje, propisuje se samostalnost Upravnog odbora pri donošenju odluka o programima i potporama.

Člankom 6. propisuje se tko može biti korisnik potpora Zaklade te obveza sklapanja ugovora o uvjetima, namjeni i nadzoru korištenja potpore.

Člankom 7. propisuju se tijela Zaklade, njihove obveze i dužnosti, uvjeti za članove zakladnih tijela, uvjeti za njihovo sudjelovanje u znanstvenim projektima te postupak u slučaju sukoba interesa.

Člankom 8. utvrđuje se broj članova Upravnog odbora Zaklade, propisuje se način izbora i imenovanja članova, predsjednika i zamjenika Upravnog odbora Zaklade te način održavanja sjednica.

Člankom 9. propisuje se trajanje mandata članova Upravnog odbora Zaklade te njihovo razrješenje.

Člankom 10. propisuju se zadaće Upravnog odbora Zaklade.

Člankom 11. propisuju se dužnosti Upravitelja Zaklade, način njegova izbora i imenovanja te postupak razrješenja, sklapanje ugovora o radu te razlozi za prestanak ugovora o radu.

Člankom 12. propisuje se osnivanje Povjerenstva za prigovore

Člankom 13. propisuje se mogućnost osnivanja stalnih ili povremenih znanstvenih i stručnih povjerenstava te njihova zaduženja.

Člankom 14. utvrđuje se donošenje Statuta Zaklade.

Člankom 15. propisuje se da se opći akti Zaklade, programi, natječaji i popis financiranih projekata objavljuju na mrežnim stranicama Zaklade.

Člankom 16. propisuje se visina osnovne imovine i način osiguravanja iste te se utvrđuje da Zaklada ima samostalan račun otvoren kod poslovne banke.

Člankom 17. propisuju se izvori financiranja Zaklade te način ostvarivanja prihoda Zaklade.

Člankom 18. propisuje se provođenje nadzora nad radom Zaklade, utvrđuje se razdoblje financijske godine te dostava izvješća Hrvatskome saboru.

Člankom 19. propisuje se odgovornost Zaklade.

Člankom 20. propisuje se trajanje mandata članova Upravnog odbora Zaklade i Izvršnog direktoru Zaklade, obveza Upravnog odbora Zaklade da imenuje vršitelja dužnosti Upravitelja Zaklade i uskladi Statut i druge opće akte Zaklade s odredbama ovoga zakona u roku od 90 dana od dana njegova stupanja na snagu. Također, ovim člankom propisuje se da je ministarstvo nadležno za znanost obvezno raspisati javni poziv za prijavu kandidata za članove Povjerenstva za prigovore u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu Statuta.

Člankom 21. propisuje se da danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o Hrvatskoj zakladi za znanost („Narodne novine“, br. 117/01., 45/09., 92/10. i 78/12.).

Člankom 22. propisuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

IV. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske. Financijska sredstva potrebna za provedbu ovoga zakona osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcijama za 2023. i 2024. godinu, u okviru Razdjela 080 - Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Glave 08091, RKP 52209 - Hrvatska zaklada za znanost, Programa 3801 - Ulaganje u znanstveno istraživačku djelatnost.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Hrvatski sabor je na 10. sjednici raspravljao o Prijedlogu zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost. Prijedlog zakona je prihvaćen Zaključkom od 28. siječnja 2022. i predlagatelju su upućene primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

U odnosu na tekst Prijedloga zakona koji je prošao prvo čitanje u Hrvatskome saboru, Konačni prijedlog zakona usuglašen je s prihvaćenim prijedlozima i primjedbama iznesenim u raspravi pred radnim tijelima Hrvatskoga sabora i u raspravi na sjednici Hrvatskoga sabora te je dodatno nomotehnički dorađen sukladno primjedbama Odbora za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora.

Članak 4. stavak 1. Prijedloga zakona kojim se propisuje svrha Zaklade, izmijenjen je uvažavajući komentar zastupnika Domagoja Hajdukovića, na način da su dodane riječi: „s ciljem osiguravanja održivog znanstvenog, tehnološkog, društvenog i gospodarskog razvoja“. Prihvaćena je i primjedba zastupnice Sanje Radolović koja se odnosi na članak 4. stavak 3. alineju 2. Prijedloga zakona te je jasnije definiran pojam istraživača. Nadalje, članak 4. stavak 4. Prijedloga zakona dopunjen je propisivanjem cilja Zaklade. Uvažavajući primjedbu zastupnice Dalije Orešković, članak 4. stavak 6. Prijedloga zakona dopunjen je na način da je propisano da vrednovanje uključuje znanstvenu i stručnu recenziju pretežno na međunarodnoj razini.

Konačnim prijedlogom zakona u članku 8. jasnije je definiran kriterij izbora članova Upravnog odbora Zaklade te je dodatno propisana ovlast zamjeniku predsjednika Upravnog odbora Zaklade u sazivanju sjednica Upravnog odbora Zaklade u slučaju odsutnosti, odnosno spriječenosti predsjednika Upravnog odbora.

U članku 9. stavku 3. Konačnog prijedloga zakona dodatno je propisano da će se predlaganje članova umjesto razriješenog člana Upravnog odbora Zaklade provesti iz prijave pristiglih na javni poziv na temelju kojeg je imenovan razriješeni član Upravnog odbora Zaklade.

Uvažavajući primjedbu zastupnice Sanje Radolović, Konačnim prijedlogom zakona usklađeno je trajanje mandata članovima tijela Zaklade, na način da svim članovima tijela Zaklade mandat traje četiri godine.

Također, prihvaćena je primjedba zastupnica Marije Selak Raspudić i Sanje Radolović te zastupnika Domagoja Hajdukovića koja se odnosi na članak 10. stavak 1. Prijedloga zakona kojim je propisano da Strateški plan Zaklade donosi Upravni odbor Zaklade uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za znanost. Odredba je izmijenjena na način da je propisano da Hrvatski sabor donosi Strateški plan Zaklade, na prijedlog Upravnog odbora Zaklade, a uz suglasnost ministarstva nadležnog za znanost.

Nadalje, Konačnim prijedlogom zakona propisano je da Upravni odbor Zaklade donosi Pravilnik o uvjetima i postupku dodjele sredstava za ostvarivanje svrhe Zaklade bez prethodne suglasnosti ministarstva nadležnog za znanost.

Konačnim prijedlogom zakona jasnije je definirana ovlast Upravnog odbora u donošenju odluka o financiranju projekata, na način da je propisano da se isto odnosi na odluke Upravnog odbora o financiranju znanstvenih projekata po programima te su dodane odredbe kojima je propisano da Upravni odbor Zaklade donosi pojedinačne financijske odluke u skladu s iznosima propisanim Statutom Zaklade te odluke o dodjeli financijskih sredstava u skladu sa svrhom Zaklade. Nadalje, dodana je odredba kojim je propisana mogućnost podnošenja prigovora Povjerenstvu za prigovore zbog sukoba interesa ili administrativnih, odnosno postupovnih pogrešaka.

Prihvaćene su primjedbe zastupnice Dalije Orešković koje se odnose na članak 12. Prijedloga zakona. S tim u vezi, Konačnim prijedlogom zakona imenovanje članova Povjerenstva za prigovore je u nadležnosti Hrvatskoga sabora, dodatno su propisani kriteriji za imenovanje članova tog tijela, kao i rok u kojem se mogu podnijeti prigovori. Također, stavkom 4. istog članka Konačnog prijedloga zakona propisano je da se prigovori na odluke Upravnog odbora Zaklade o dodjeli financijskih sredstava mogu podnijeti zbog sukoba interesa ili administrativnih, odnosno postupovnih pogrešaka propisanih općim aktom o postupku dodjele sredstava u roku od osam dana od dana dostave odluke.

Nadalje, članak 13. Prijedloga zakona doraden je na način da je detaljnije propisan djelokrug rada i sastav znanstvenih i stručnih povjerenstava. S tim u vezi, u navedenom članku dodan je novi stavak kojim je dodatno propisan sastav znanstvenih i stručnih povjerenstava.

Članak 17. stavak 1. Prijedloga zakona dopunjen je dodatnim navođenjem sredstava iz kojih se financira Zaklada.

Također, u članku 18. dodan je novi stavak kojim se propisuje provođenje nadzora nad financijskim poslovanjem od strane ministarstva nadležnog za financije, uvažavajući komentar zastupnice Marije Selak Raspudić.

Prihvaćena je i primjedba zastupnica Marije Selak Raspudić i Anke Mrak Taritaš koja se odnosi na odredbe članka 20. stavaka 1. i 2. Prijedloga zakona, odnosno na trajanje mandata Izvršnog direktora Zaklade. Konačnim prijedlogom zakona propisano je da mandat Izvršnog direktora Zaklade prestaje stupanjem na snagu ovoga Zakona, slijedom čega je propisana obveza Upravnom odboru Zaklade imenovati vršitelja dužnosti Upravitelja Zaklade u roku od osam dana od stupanja na snagu ovoga Zakona te raspisivanja natječaja za Upravitelja Zaklade u roku od 15 dana od donošenja Statuta.

Također, dodana je i nova odredba kojom je propisno da će ministarstvo nadležno za znanost objaviti javni poziv za prijavu kandidata za članove Povjerenstva za prigovore u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu Statuta.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

U odnosu na mišljenje zastupnika Damira Bakića kako Zaklada ne bi trebala biti proračunski korisnik, potrebno je napomenuti kako je zakonski prijedlog u skladu sa zakonskim propisima kojima je propisano da su proračunski korisnici oni korisnici čiji je

osnivač Republika Hrvatska, koji ostvaruju prihode iz državnog proračuna, pri čemu ti prihodi iznose 50 % ili više od ukupnih prihoda te koji su navedeni u Registru proračunskih korisnika. Slijedom navedenoga, a obzirom na to da je osnivač Zaklade Republika Hrvatska, da je Zaklada od osnivanja ostvarila više od 95 % prihoda iz državnog proračuna od ukupnih prihoda, Zaklada je od ove godine navedena u Registru proračunskih korisnika sukladno Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2022. godinu.

Vezano uz mišljenje zastupnice Sanje Radolović da Hrvatski sabor treba provoditi nadzor nad zakonitošću rada i postupanja Zaklade, predlagatelj ostaje pri prijedlogu da nadzor nad zakonitošću rada i postupanja Zaklade provodi ministarstvo nadležno za znanost u skladu sa svojim djelokrugom rada. Naime, ministarstvo nadležno za znanost između ostaloga obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na: razvitak znanstvene, tehnolojske i inovacijske djelatnosti; razvitak znanstvenih i drugih pravnih osoba; razvitak znanosti i primjenu znanstvenih dostignuća u pojedinim područjima; usklađivanje financiranja programa i projekata znanstvenoistraživačke djelatnosti te provodi upravni nadzor nad znanstvenim organizacijama.